

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 421/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Lašákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivanou Zmekovou, PhD., advokátkou, Zámocká 18, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 31/2022-205 z 20. apríla 2022 a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právnej zástupkyne.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa podanou žalobou domáha proti žalovanému [REDAKOVANÉ], určenia, že zverejnením v žalobe špecifikovaných príspevkov na facebookovom profile žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do práva sťažovateľa na ochranu osobnosti. Sťažovateľ sa ďalej domáha odstránenia uvedených príspevkov a všetkých textových komentárov k nim prislúchajúcich, uverejnenia ospravedlnenia na facebookovom profile žalovaného a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 28 000 eur. Uvedená žaloba bola na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“)

zaregistrovaná pod sp. zn. 18 C 64/2021. Spolu s podanou žalobou sa sťažovateľ domáhal aj nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým žiadal, aby súd uložil povinnosť žalovanému odstrániť zo svojho facebookového profilu príspevky uverejnené 22. septembra 2021 o 18.40 h a 18. októbra 2021 o 9.07 h spolu so všetkými textovými komentármi k nim prislúchajúcimi.

3. Okresný súd uznesením č. k. 18 C 64/2021-137 z 20. decembra 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel a uložil žalovanému odstrániť zo svojho facebookového profilu príspevky uverejnené 22. septembra 2021 o 18.40 h a 18. októbra 2021 o 9.07 h spolu so všetkými textovými komentármi k nim prislúchajúcimi. V odôvodnení označeného rozhodnutia okresný súd uviedol, že z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia považoval za osvedčené skutočnosti, ktoré v danom spore odôvodňujú jeho nariadenie, konkrétne existenciu bezprostredne hroziacej ujmy, a teda potrebu bezodkladnej úpravy pomerov, bez ktorej by hrozila ťažko napravitel'ná ujma, resp. by sa podstatne zhoršilo právne postavenie sťažovateľa. Okresný súd skonštatoval, že statusy, odstránenia ktorých zo sociálnych sietí sa sťažovateľ domáha, možno považovať za objektívne spôsobilé spôsobiť ujmu na jeho právach, a to predovšetkým na práve na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, keďže konštatovania, resp. názory žalovaného, ktoré nie sú založené na overených skutočnostiach, ale na nepravdivých a pravdu skresľujúcich tvrdeniach, môžu z dlhodobého hľadiska ovplyvniť verejnú mienku o sťažovateľovi, ale tiež ohroziť jeho občiansku česť a ľudskú dôstojnosť. S ohľadom na osvedčenie dôvodnosti nároku na ochranu zasiahnutých osobnostných práv sťažovateľa, ako aj absenciu akejkoľvek legitimacy pretrvávania závažných tvrdení na jeho adresu vo verejnom priestore bol okresný súd toho názoru, že nariadenie neodkladného opatrenia je vhodným právnym prostriedkom ochrany, keď odstránením statusov sa v značnej miere zamedzí ich ďalšiemu šíreniu a nariadením neodkladného opatrenia nedôjde ani k porušeniu zásady proporcionality, ani ku kolízii ochrany osobnostných práv na strane sťažovateľa a slobody prejavu na strane žalovaného.

4. Proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia podal žalovaný odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 25 Co 31/2022-205 z 20. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie je nesprávne, založené na nesprávnom právnom posúdení veci, keď súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil potrebu bezodkladnej úpravy pomerov strán sporu. Vytkol okresnému súdu, že návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel, dôvodiac danosťou existencie bezprostredne hroziacej ujmy, hrozbou ťažko napravitel'nej ujmy a zhoršením právneho postavenia sťažovateľa, pričom neuviedol, aká konkrétna bezprostredne hroziaca a ťažko napravitel'ná ujma môže sťažovateľovi vzniknúť, ani akým spôsobom sa jeho právne postavenie môže zhoršiť, najmä za okolností, kedy od zverejnenia príspevkov žalovaného do podania návrhu a následného vydania napadnutého uznesenia uplynula doba dvoch až troch mesiacov. Krajský súd vyhodnotil, že v danom prípade pri absencii bezprostrednej hrozby či ťažko napravitel'nej ujmy na právach sťažovateľa je vylúčený záver o bezodkladnej potrebe úpravy pomerov strán sporu, a teda aj záver o dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia. Dodal, že konštatovanie súdu prvej inštancie, podľa ktorého oba príspevky obsahujú klamlivé a pravdu skresľujúce tvrdenia o osobe sťažovateľa, je bez vykonaného dokazovania predčasné, keďže nie je sporné, že samotná štátna cena Jozefa Miloslava Hurbana sťažovateľovi udelená bola,

a ani to, že s touto cenou je spojená peňažná odmena, ktorej výška je stanovená zákonom. Ďalšie skutočnosti, najmä to, či príspevky žalovaného vykreslili skutkové okolnosti udelenia ceny žalobcovi takým spôsobom a takou intenzitou, že zasiahli do práva sťažovateľa na ochranu osobnosti, bude predmetom dokazovania vo veci samej.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu, ktorým krajský súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Napadnuté uznesenie krajského súdu je nezákonné, v rozpore so skutkovým stavom veci, s vykonaným dokazovaním (v intenciách konania o neodkladnom opatrení), arbitrárne, nedostatočne zdôvodnené, porušujúce právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.

b) Vo vzťahu k námietke arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia sťažovateľ uvádza, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho argumentmi uvedenými v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. v podanej žalobe a vyjadreniach. Z rozhodnutia krajského súdu nie je zrejmé, ktoré argumenty a dôkazy sťažovateľa súd hodnotil, akými úvahami sa správal pri ich hodnotení a na základe akých skutočností tieto nepovažoval za relevantné, ako ani to, aké závery z nich vyvodil. Sťažovateľ vyčíta krajskému súdu nedostatočné odôvodnenie k jeho prijatým záverom o nedôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia a predostiera argumentáciu, v zmysle ktorej boli podľa jeho názoru splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia a v zmysle ktorej uznesenie súdu prvej inštancie bolo vecne správne.

c) Dôvod zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajúci v uplynutí času dvoch až troch mesiacov od zverejnenia dotknutých príspevkov žalovaným do podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. rozhodnutia o ňom, považuje sťažovateľ za rozporný s bežnou rozhodovacou praxou súdov, keď pre nariadenie neodkladného opatrenia je relevantné to, že v čase podania návrhu sťažovateľa zásah do jeho práva na ochranu osobnosti trval, príspevky žalovaného (vrátane komentárov verejnosti) boli stále dostupné širokej verejnosti, tieto sa mohli ďalej zdieľať/šíriť prostredníctvom sociálnej siete a v čase rozhodovania súdu prvej inštancie tak predstavovali objektívnu hrozbu zásahu do práv sťažovateľa bez ohľadu na čas, ktorý uplynul od ich zverejnenia. V tejto súvislosti zároveň uviedol, že je v rozpore so zásadami spravodlivého procesu, aby čas, ktorý plynul počas pokusu o mimosúdne riešenie sporu, bol zneužitý na spochybnenie jeho nárokov. Aj v prípade, ak by sa sťažovateľ nesnažil o mimosúdne riešenie veci, mal by právo domáhať sa ochrany svojich práv, keďže požadovaná ochrana práv nie je časovo limitovaná tak, ako sa to podľa jeho názoru účelovo snaží tvrdiť odvolací súd.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením krajského súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľ vyčíta krajskému súdu najmä

arbitrárnosť prijatých záverov a nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktoré nespĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd ignoroval jeho argumenty, a teda chybné vyhodnotil zistené rozhodné okolnosti, čo viedlo podľa jeho názoru k nesprávnemu záveru krajského súdu o tom, že podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia neboli v predmetnej veci naplnené.

7. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, tak ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 13/2020, I. ÚS 19/2020).

8. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým (rovnako ako iné rozhodnutia) zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 332/2018, II. ÚS 427/2020, I. ÚS 9/2022).

9. Ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa z hľadiska právomocí daných mu ústavou, t. j. z pozície súdneho orgánu ochrany ústavnosti, pričom pochybenie majúce intenzitu porušenia označeného práva na spravodlivé súdne konanie v posudzovanej veci neidentifikoval.

10. Po oboznámení sa s relevantnou časťou odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o jeho ústavnej konformite. Z dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení vyplýva, že krajský súd sa, vychádzajúc z rovnakého skutkového stavu ako okresný súd, nestotožnil s právnym záverom okresného súdu o potrebe nariadenia neodkladného opatrenia, pričom zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil dôvody, ktorého ho k predmetnému opačnému záveru viedli. Podľa názoru krajského súdu nebolo dôvodné vyhovieť návrhu sťažovateľa, ktorý neosvedčil nevyhnutnosť bezodkladnej úpravy pomerov nariadením neodkladného opatrenia, keďže neosvedčil existenciu bezprostredne hroziacej ujmy, resp. hrozbu ťažko napravitelnej ujmy na právach sťažovateľa.

11. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú podľa názoru ústavného súdu z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení. Ústavný súd ho považuje za vnútorne konzistentné, zrozumiteľné a reagujúce na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na (ne)vydanie neodkladného opatrenia, pričom ani prezentovaná sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybnit' jeho ústavnú udržateľnosť. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením. Zohľadňujúc osobitnú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie konajúcich súdov, ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nenesie známky svojvôle a z ústavného hľadiska je udržateľné a akceptovateľné.

12. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu. Preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neudržateľných prípadoch, čo nie je prípad sťažovateľa. Požiadavky prezentované sťažovateľom na kvalitu napadnutého uznesenia nezohľadňujú predbežnú povahu a dočasný charakter ochrany poskytovanej neodkladným opatrením.

13. Bez významu nie je tiež skutočnosť, že hoci návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovené nebolo, krajský súd nerozhodol s konečnou platnosťou o úprave právnych vzťahov, ktoré sú predmetom sporu medzi sťažovateľom a žalovaným. Vo veci samej je na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 64/2021 vedený spor o ochrane osobnosti, v ktorom sa sťažovateľ mimo iného domáha aj odstránenia totožných príspevkov a všetkých textových komentárov k nim prislúchajúcim uverejnených na facebookovom profile žalovaného, ktorého sa domáhal aj neodkladným opatrením a v ktorom ochranu označených práv sťažovateľa poskytuje Civilný sporový poriadok a civilný súd.

14. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne pripomína, že sa nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o neodkladných opatreniach v prípadoch, kde neodkladné opatrenia do práv a povinností strán sporu nezasahujú konečným spôsobom (porov. m. m. IV. ÚS 82/09), resp. kde s ohľadom na charakter konkrétneho rozhodnutia o neodkladnom opatrení nemôže toto zasiahnuť do základných práv alebo slobôd strán sporu, keďže nemusí zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu (porov. m. m. III. ÚS 309/2012, I. ÚS 59/2021).

15. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g)

zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu